

CZU:340.13

ORDINEA JUDICIARĂ ȘI RESPONSABILITATEA JURIDICĂ - PREMISĂ A ORDINII DE DREPT

Dumitru BALTAG,
dr. hab., prof. univ.
Mariana ROBEA,
doctorand, ULIM

REZUMAT

Doctrina juridică cunoaște o multitudine de cazuri în care două sau mai multe instituții sau fenomene juridice prin natura lor stabilesc niște interconexiuni, grație cărora poate fi înțeleasă și mai bine esența fiecăreia dintre ele. Este și cazul ordinii juridice ca fenomen cercetat de doctrina juridică și cel al ordinii judiciare și responsabilității juridice care mereu a fost în atenția doctinarilor de domeniu și care nu încetează să dobândească o actualitate tot mai mare odată cu trecerea timpului.

Cuvinte cheie: ordine judiciară, ordine juridică, ordine de drept, responsabilitate socială, responsabilitate juridică

JUDICIAL ORDINANCE IN LEGAL RESPONSIBILITY - PREMISES TO THE RULE OF LAW

SUMMARY

The legal doctrine knows a multitude of cases in which two or more institutions or legal phenomena by their nature establish interconnections through which the essence of each of them can be better understood. It is also the case of the legal order as a phenomenon investigated by the legal doctrine and that of the judicial order and the juridical responsibility that has always been in the attention of the doctrines of the field and which do not cease to acquire an increasing momentum with the passage of time.

Keywords: judicial order, legal order, social responsibility, legal responsibility

Introducere. Statul de drept implică ideea că la toate nivelele libertatea de decizie a organelor de stat, a celor două puteri, legislativă și executivă în afirmarea ordinii politico-juridice, să fie limitată de existența normelor juridice, al căror respect e garantat prin intervenția unui judecător și instituirea în societate a unei ordini judiciare.

În ceea ce privește corelația dintre ordinea juridică, versus ordinea judiciară și responsabilitatea juridică am stabilit următoarele coordonate și conexiuni: a) ordinea juridică reprezintă unitatea ordonată și coerentă a normelor și instituțiilor juridice, precum și modul de reglementare a relațiilor dintre subsistemele sistemului social (politic, moral, religios, economic); b) din punct de vedere sistemic ordinea juridică este un subsistem al sistemului social; c) ordinea judiciară rezidă în ansamblul hotărârilor pronunțate de către jurisdicțiile ordinare și speciale dintr-un stat,

printr-o activitate numită justiție, prin justiție se mai înțelege și ansamblul instituțiilor prin mijlocirea cărora funcția judiciară se poate exercita; d) sistemic vorbind, ordinea judiciară (sistemul judiciar) este un subsistem al ordinii juridice din care face parte sau căreia i se alătură (are organizare sistemică și principii proprii); e) ca instituție juridică, responsabilitatea juridică trebuie să exprime finalitățile ordinii juridice din care face parte și să-și realizeze propriile funcții conform ordinii juridice din societate; f) ordinea socială, adoptă, instituie sau generează cel puțin câte o formă de responsabilitate socială (responsabilitatea morală, religioasă, cutumiară), fiind posibile deopotrivă atât cu coabitarea, cât și funcționarea mai multora în cadrul unei ordini sociale; g) ordinea juridică este realizată în structuri particulare de la un sistem judiciar la altul; h) ordinea judiciară reprezintă totalitatea surselor de emanație a justiției și, dacă este respectată, ge-

nerează o ordine de drept în societate. Dar pentru asigurarea ordinii de drept este insuficientă existența simplă a ordinii juridice, or ordinea juridică în sine, nu poate garanta ordinea de drept. Ordinea de drept va fi asigurată, dacă subiectele dreptului vor avea un înalt grad de responsabilitate socială și juridică.

Deci, **scopul acestei lucrări** îl constituie examinarea ordinii judiciare și a responsabilității juridice ca subsistem în cadrul ordinii juridice, ca premisă a ordinii de drept.

Metodologia și limitele cercetării. În vederea atingerii scopului enunțat anterior, menționăm că în procesul elaborării lucrării am selectat material legislativ, jurisprudențial și doctrinar, folosindu-ne de metodele consacrate ale cercetării științifice a fenomenului juridic, metoda comparativă, la realizarea studiului privind diferite sisteme și ordini sociale; metoda istorică, pentru a analiza evoluția sistemului judiciar, metoda logică, în vederea sintezei punctelor

de vedere a autorilor menționați în lucrare cu privire la tema investigată, precum și în expunerea concluziilor proprii. Sperăm că metodele folosite să fie conforme cu obiectul cunoașterii, întrucât cunoașterea științifică presupune ”să te lași în voia obiectului (...), să ai în față necesitatea internă a acestuia și să o exprimi ... (pentru că) metoda nu este altceva decât structura întregului înfățișat în pura sa esențialitate” [7, p.22].

Rezultate obținute și discuții.

Ordinea judiciară, rezidă în ansamblul hotărârilor pronunțate de către jurisdicțiile ordinare și speciale dintr-un stat, printr-o activitate numită justiție. Aici termenul „justiție” are înțelesul de prerogativă a statului suveran de a pronunța dreptul prin instituțiile sale abilitate să o facă. Totalitatea instituțiilor abilitate să pronunțe dreptul într-un stat realizează o funcție judiciară, prin care impune *ordinea judiciară*. Funcția judiciară este materializată prin mai multe forme de jurisdicție:

a) *jurisdicția contencioasă*. Existența unei pretenții ce antrenează un litigiu între două părți cere acțiunea procedurii contencioase;

b) sub aspectul materiei supuse judecății, *jurisdicția este civilă* (are ca obiect o pretenție civilă), *penală* (are ca obiect o faptă cu caracter ilicit penal), *administrativă* (contenciosul administrativ) și *constituțională* (cu scopul să exercite controlul asupra constituționalității legilor);

c) după amplitudinea atribuțiilor conferite diferitelor autorități judiciare, *jurisdicția de drept comun* (ordinară) și *jurisdicția specială* (*jurisdicția minus plena*);

d) după regulile aplicabile litigiului supus judecății, *jurisdicția de drept* și *jurisdicția în echitate* (permisă, de exemplu, în România în mod expres în cadrul procedurilor arbitrate). În jurisdicția de drept, judecătorul trebuie să aplice

reglementări juridice deja existente, în jurisdicția în echitate sunt incidente reguli care se originează în sentimente de echitate, naturală, corespondente concepțiilor morale, politice, economice dominante în societatea în care judecătorul trăiește [10, p.263].

Conform legislației constituționale, *jurisdicția cuprinde - în sens larg* - toate organele cărora legea le atribuie calitatea de a o exercita, iar *în sens strict* - instanțele judecătorești cărora li s-a fixat atribuția de a soluționa litigiul, în afara celor care - prin dispoziții exprese ale legii - sunt date altor organe. Jurisdicția realizată de instanțele judecătorești se înfăptuiește printr-o procedură reglementată de Codul de procedură (civilă, penală, contravențională) și include atât atributul de a judeca de către organele abilitate, cât și atributul de a executa hotărârile pronunțate.

Principiile ce aparțin organizării judecătorești ar fi: monopolul de stat, autonomia organelor judecătorești, permanența și caracterul sedentar al instanțelor, colegialitatea organelor judiciare, dublul grad de jurisdicție și unitatea funcției jurisdicționale. Având în vedere mijloacele ordinii judiciare de restabilire a ordinii de drept, acestea sunt: executarea silită în jurisdicția civilă, aplicarea pedepselor în jurisdicția penală, aplicarea sancțiunilor contravenționale sau disciplinare în jurisdicția administrativă, declararea neconstituționalității legii de către Curtea Constituțională în jurisdicția constituțională etc. [10, p.263].

Vom reține că în jurisdicția civilă acțiunea aparține titularului (persoană fizică sau juridică) unui drept subiectiv patrimonial sau personal nepatrimonial, unui interes legitim, pe când în jurisdicția penală acțiunea aparține statului.

Ordinea judiciară este realizată în structuri particulare de la un sistem judiciar la altul. Astfel, de exemplu, în Marea Britanie există

Curți de ținut, Înalte Curți, Curțile de Apel, Curtea Supremă Judiciară, Camera Lorzilor. Instanțele judecătorești din România sunt, conform Legii nr. 92/1992: Curtea Supremă de Justiție, Curțile de Apel, Tribunalele și Judecătoriile, la care se adaugă instanțele militare. Judecătoriile, în Republica Moldova reprezintă baza sistemului judiciar și judecă pricinile numai în primă instanță; ele funcționează pe circumscripții stabilite de Guvern. Ele judecă toate procesele și cererile în afara celor date de lege în competența altor instanțe.

Parlamentul ca putere legislativă, este o structură politică în care partidele politice, grupurile și indivizii își caută propriile avantaje prin reglementările ce urmează a fi adoptate, actele normative adoptate sunt rezultate ale unor concesiuni și compromisuri ale „mandatarilor suveranității poporului”. A susține că legile votate de Parlament exprimă și caută să servească voința poporului este o naivitate lesne de dovedit. Nu puține sunt legile care, dimpotrivă, sfidează această voință. Or, tocmai de această realitate elementară ține *justiția constituțională*, activă prin controlul de constituționalitate a actelor legiuitorului. Ea „reglează” ordinea prin declanșarea unor proceduri complementare de reexaminare a legii, indică legiuitorului ce anume are de soluționat în cadrul acestor proceduri, iar în cazul unui verdict de constituționalitate impune promulgarea legii. Se poate discuta, dacă asupra ordinii constituționale Curtea Constituțională intervine în chip definitiv sau ca o contribuție condițională necesară, nu și suficientă. Este de meditat dacă actele juridice ale Curții Constituționale pot fi considerate ca izvoare indirecte de drept pozitiv [10, p.263].

Codurile juridice corelează ordinea de drept și, de asemenea, bunele moravuri. Aceste „bune moravuri” privesc regulile de conduită izvorâte din experiența socia-

lă îndelungată, apartenență a sferei lui *patrios*, pe care conștiința unei comunități naționale le-a cristalizat și cere a fi respectate. Evident, dreptul pozitiv nu poate ignora „moravurile bune”, cele generale ale societății, dincolo de particularități ale moralelor ocazionale, căci el trebuie să realizeze justiția, iar ideea justiției nu aparține exclusiv spațiului lui, fapt care l-ar instaura într-o precaritate periculoasă [10, p.263-264].

În absența energiei moravurilor bune, generale, menționează Gh. Mihai probabil că dreptul pozitiv ar fi vulnerabil la atacurile anarhiei și într-atâta de fragil încât s-ar preda forței armelor, violențelor de tot felul, căci „bunele moravuri” poartă principii de normativitate complexă socială, pe care le transmite în principiile dreptului, iar anarhia este tocmai refuzul oricărui arheu, a oricărui principiu de normalitate. Or, cum normalitatea este purtătoarea unei puteri, norma nu numai califică, dar și exercită o coerciție pentru a menține sau a repune în realitatea socială ordinea juridică a puterii [10, p.236].

Această observație are consecințe practice: judecătorul nu poate ignora subtilitatea că prin decizia sa participă nu doar la substanța ordinii de drept, ci a aceleia de ordine a moravurilor bune. Termenul „moravuri bune” fiind ambiguu, este criticabil într-adevăr, funcția judecătorului are caracter social; chiar prin soluționarea unui litigiu particular, el servește tot ordinea normativă generală. Prin urmare, „bunele moravuri” privesc moravurile sociale, generale în comunitate, ceea ce ar sugera că societatea în care trăiește el are și moravuri rele. Aceasta este fals: care ar fi „moravurile rele” generale ale comunităților române sau germane sau argentinene? Și dacă sunt, cine le decide calificativul? [10, p.236]

Pe de altă parte, chiar dacă adjectivul „bune” ne trimite cu gândul la morală, aceasta nu are de ce

să ne surprindă, căci dreptul pozitiv, desprins de morala comunității pentru care subzistă, nu-și poate întoarce spatele acesteia. Dreptul pozitiv din Republica Moldova nu are cum să coincidă cu dreptul pozitiv din SUA sau din România, fiind el nu doar elementul central al conștiinței juridice moldave, ci și în interdependență cu regulile și principiile morale ale societății. Dar „moravurile bune” nu sunt doar de natură morală, ci și religioasă și atunci, a impune comunității americane reguli juridice românești, nu este numai inefficient, ci și arbitrar; morala concretă a unei comunități interpenetrează cu principiile, valorile și regulile ei religioase.

Unde este societate există justiție vechiul dicton latin, poate fi considerat un autentic principiu de înțelegere a temei noastre; el deschide calea dezvoltărilor ei sociologice, filosofice și juridice, întemeiază teorii de Sociologia dreptului, Filosofia dreptului, Teoria dreptului. Unde este societate este justiție. Dictonul, precum simplu se constată, conchide Gh. Mihai, nu se referă la stat, la cetate, ci la societate, nu se referă la dreptul pozitiv, ci la justiție: societatea și justiția nu pot fi despărțite; sau, de ce n-am spune-o, justiția este în temeiul natural al omului, fiindă triontică - biopsihosocială - este în natura justiției să fie în societate [10, p.236].

Anume atitudinea responsabilă față de conduita subiectului și corelarea acesteia cu litera legii fac ca ceea ce include în sine ordinea juridică să fie o premisă a ordinii de drept, o premisă absolut necesară.

Ordinea juridică reprezintă totalitatea surselor ce constituie izvoare de drept aplicabile în cadrul statului. Pe de altă parte ordinea juridică, dacă este respectată așa cum este ea constituită, generează ordinea de drept, dar pentru asigurarea ordinii de drept este insuficientă existența simplă a izvoarelor normative. Or, ordinea juridică în

sine, în sensul exprimat de noi la începutul textului curent, nu poate garanta ordinea de drept în stat. Ordinea de drept va fi asigurată, dacă subiectele dreptului vor avea un înalt grad de responsabilitate socială și juridică.

Relativ la termenul de responsabilitate, teoria dreptului îl vizează mai mult: ca pe o premisă psihologică a răspunderii, dar nu ca pe o atitudine a subiectului în raport cu sistemul normativ. Dacă ne-am comportat conform normelor juridice, ne-am îndeplinit pozitiv responsabilitatea asumată, iar dacă, dimpotrivă, nu ne-am conformat normelor juridice, vom fi trași la răspundere conform legii.

Descoperirea acestor premise, condiții și atitudini ne îndeamnă să cercetăm temeiurile, structura, principiile, funcțiile și scopurile atât ale răspunderii, cât și ale responsabilității juridice, astfel vom înțelege că responsabilitatea și răspunderea juridică își au rădăcinile în responsabilitatea și răspunderea socială, iar analiza acestor concepte va deschide drumul spre fundamentarea unei profunde teorii științifice a răspunderii juridice. Deci, teoria răspunderii juridice poate fi explicată, definitivată numai sub aspectul responsabilității și răspunderii juridice, ca două fenomene distincte [1, p.16]. Iar în consecință, nu poate fi negată calitatea de principiu general al răspunderii juridice, cea a principiului responsabilității.

Pentru a face o paralelă cu ceea ce determină doctrina autohtonă și cea românească în sensul precăutat de noi vom face referire la capacitatea de a răspunde. Or, în doctrina și legislația autohtonă, românească, rusă etc. există noțiunea respectivă având menirea de a determina condițiile în care un subiect sau altul are capacitatea de a răspunde sau, altfel spus, va fi tras la răspundere juridică drept consecință a violării unei norme juridice.

Responsabilitatea juridică așa

cum ne interesează pe noi în lucrarea de față, este asociată cu o stare psihică de luciditate, adică o conștientizare a faptei și a consecinței sau a consecințelor ce pot fi provocate de faptă de către făptuitor. Or, statuarea faptului că principiul responsabilității este total diferit de abordarea clasică a responsabilității de diverse domenii și nu exclusiv de cel juridic ar constitui o eroare totală, întrucât capacitatea de a răspunde presupune anume starea psihică ce permite să se conștientizeze fapta și consecințele. Drept urmare, principiul responsabilității presupune respectarea condiției de tragere la răspundere a subiectului care conștientizează ce face și ce efecte produce fapta sa.

Așa cum se menționa anterior, doctrina franceză anume statuează acest principiu al responsabilității în calitate de principiu al răspunderii juridice [6, p.111]. Deși este destul de complicată delimitarea respectivului principiu de răspundere juridică propriu-zisă, întrucât limba franceză operează cu noțiunea de *responsabilite* atât pentru a indica responsabilitatea, cât și pentru a indica răspunderea. Astfel, limbajul juridic francez, utilizează sintagma de *principe de responsabilite* pentru a indica principiul responsabilității, dar concomitent și un oricare alt principiu al răspunderii juridice atunci când face referire la un singur principiu al răspunderii, pluralul obligând la utilizarea sintagmei *les principes de responsabilite*.

Din cele expuse rezultă delimitarea responsabilității cu sensul ei general în două categorii importante pentru domeniul dreptului în general și pentru cel al răspunderii juridice în special: responsabilitate juridică și principiu al responsabilității.

Responsabilitatea implică pentru orice ființă umană rațiunea și liberul arbitru. Astfel, în măsura în care persoana dispune de liberul arbitru, ea are forța de decizie

vis-a-vis de comportamentul său, este liberă în a alege ce face și ce nu face, respectă sau nu respectă prescripția normei juridice. Astfel, îmbinarea ordinii juridice progresiste cu libertatea de a alege corect între opțiunile nominalizate ajung să genereze responsabilitate juridică. Trăind în societate, ființa umană este obligată să dispună de libertatea și responsabilitatea sa concomitent, adică își conturează personalitatea sa, care raportată la domeniul dreptului, poartă personalitatea unui subiect de drept de bună credință și umil față de litera legii sau dimpotrivă, a unui subiect ce nesocotește litera legii și acționează contrar normei juridice [5, p.31-39]. Responsabilitatea poate, în aceeași măsură, să protejeze libertatea umană și coeziunea socială. Absența constrângerii constituie factorul cel mai important în sesizarea libertății individului. B. F. Skinner definește libertatea drept independență a ființei umane în raport cu situațiile aversive (care constrâng la un comportament determinat) [13, p. 89]. Iar în consecință, dovada de iresponsabilitate, face ca cel ce este vizat de norma juridică să nu poată fi tras la răspundere juridică sau să i se catalogheze fapta drept faptă comisă în circumstanțe atenuante sau agravante. Astfel, capacitatea de a răspunde la care ne-am referit mai sus și principiul responsabilității presupun anume tragerea la răspundere în condiții atenuante sau agravante sau absolvirea de răspundere juridică.

Responsabilitatea însoțește libertatea, și de aceea, trebuie făcută demarcația netă între libertate și liberul arbitru. Responsabilitatea este un fenomen social și un act de angajare a individului în procesul interacțiunii sociale. Concepând responsabilitatea ca o asumare a răspunderii față de rezultatul acțiunii sociale a omului, se admite ideea că acțiunea socială este cadrul nemijlocit de manifestare a responsabilității, și totodată, că libertatea

este o condiție fundamentală a responsabilității.

Doctrina franceză aduce însă și unele critici principiului responsabilității. Acestea au în calitate de punct de pornire postulatul că fiecare dintre noi dispune de liberul arbitru și de rațiune. Din această perspectivă, fiecă individual este pre-dispus la autodeterminare, garantată la rândul său de autonomia individului. Această concepție însă poate fi obiectată. În primul rând, analiza experimentală a comportamentului uman furnizează multiple date referitoare la aceea că comportamentul individului este un rezultat al unei formule ce implică mai multe variabile. Pe lângă aceasta, comportamentul involuntar, instinctiv, produce efecte pe care le selectează natura, pe când comportamentul caracterizat prin intenție produce efectele ce rezultă din interacțiunea individului cu mediul în care acționează și care sunt conștientizate sau pot fi conștientizate de către acesta.

În 1974 B. F. Skinner [13, p. 89] menționează în comentariul Legii Efectului Thorndike că dacă un comportament produce efecte pozitive, probabilitatea de a fi repetat în aceleași circumstanțe este una foarte mare și invers, dacă un comportament este generator de efecte negative, tendința de repetare a acestuia în aceleași circumstanțe, va dispărea [14, p. 171]. Astfel, probabilitatea apariției unui comportament va depinde direct de consecințele pe care le poate produce.

În acest context, responsabilitatea reprezintă o modalitate activă de raportare a individului și colectivității la o anumită cauză, implică asumarea unor răspunderi și riscuri, acționând uneori dincolo de sistemul de norme care generează drepturile și obligațiile. Responsabilitatea se referă, deci, la autoangajarea liber consimțită, obligația izvorâtă din sistemul juridic devenind o datorie pe care și-o impune

individul sau colectivitatea prin autoconstrângere [1, p. 104].

Responsabilității i se recunosc câteva nivele (individuală, familială, națională) și câteva specii (morală, politică, juridică, religioasă, culturală [3, p. 485]). În același timp, se vorbește de sentimentul responsabilității și de conștiința responsabilității [2, p. 224], gradul de responsabilitate depinzând de dezvoltarea conștiinței de sine a individului.

Dincolo de cele expuse, trebuie precizat faptul că, dacă inițial, responsabilitatea a fost plasată în mod absolut pe terenul moralei, în prezent, este evidențiată tot mai mult necesitatea conturării acestui concept și în planul dreptului [9, p. 37]. Astfel, printr-o gândire reducționistă, mult timp s-a considerat că dreptului nu i-ar fi caracteristică decât categoria de răspundere, care intervine în cazul săvârșirii unei fapte periculoase. La momentul actual, pentru ca funcționarea răspunderii juridice, ca instituție a dreptului, să poată fi legată de scopurile generale ale sistemului juridic este nevoie să existe credința că legea poate crea, în conștiința destinatarilor săi, sentimentul responsabilității. Dobândind dimensiunea responsabilității, individul nu se mai află în situația de subordonare oarbă și de supunere neînțeleasă față de norma de drept, ci în situația de factor care se raportează la normele și valorile societății în mod activ și conștient [12, p.21-22].

După cum am menționat, în doctrină, responsabilitatea juridică este apreciată în mod diferit:

- o atitudine conștientă și delibărată de asumare a grijii față de modul de realizare a normelor de drept, față de integritatea ordinii juridice, ca și față de acțiunile pe care le întreprinde individul în vederea asigurării unui climat de legalitate [8, p. 215];

- o autoangajare benevolă (pozitivă) a individului în sistemul de drept ce reprezintă obligația juridi-

că a subiectului de drept de a acționa în conformitate cu prescripțiile normei juridice, obligație ce se realizează în conduita licită;

- o formă a responsabilității sociale, care cuprinde complexul de atitudini ale omului în raport cu sistemul normativ juridic cristalizat în societatea în care trăiește, în vederea însușirii, conservării și promovării acestui sistem și valorilor pe care le exprimă, în scopul menținerii și promovării ordinii juridice și binelui comun [4, p. 21].

Ținând cont de această diversitate de opinii, responsabilitatea juridică ar putea fi înțeleasă ca o „atitudine culturală a individului față de legislație, o atitudine întreprinsă din proprie inițiativă și nu impusă, ca o obligație, din afară” [11, p. 209].

Ținând cont de cele expuse considerăm că o atenție deosebită merită responsabilitatea juridică (în calitatea sa de factor de prevenire/evitare a răspunderii juridice), pentru asigurarea și dezvoltarea reală a căreia este absolut necesară existența unui sistem democratic și a unei ordine juridice [9, p.40], care să contribuie eficient la dezvoltarea responsabilității individului.

În același timp, trebuie să fim conștienți că responsabilitatea este strâns legată de calitatea normei juridice, de însușirile calității subiectului de drept, de calitățile părților diverselor raporturi juridice generate de instituția răspunderii [12, p. 22]. Sub acest aspect, considerăm că responsabilitatea (inclusiv juridică) trebuie să fie inerentă, în special, legiuitorului, căruia îi revine competența exclusivă de conturare a ordinii juridice, dar și celorlalte autorități ale statului implicate în raporturile de realizare a ei (și nu numai).

În concluzie menționăm că ordinea judiciară și responsabilitatea juridică au funcția de a asigura conservarea, ameliorarea, funcționalitatea și transformarea sistemului normelor juridice, în scopul menținerii și promovării ordinii de drept

și a binelui public. Altfel spus, responsabilitatea juridică a individului ar fi atitudinea conștientă a individului față de normele de drept, față de ordinea juridică existentă în stat, atitudine ce se materializează în ordinea de drept în dorința acestuia de a trăi în legalitate, dorința acestuia de a respecta el însuși aceste norme și propagarea eventuală a aceiași atitudini la semenii săi. Această din urmă parte nu este obligatorie, responsabilitatea juridică a individului ținând de persoana acestuia și de convingerile sale personale. În acest sens, eventuala propagare a unei atitudini conștiente a tuturor față de lege, apare ca ceva complementar, dar neobligatoriu. Lipsa de obligativitate este prezentă și atunci când ne referim la atitudinea personală a fiecăruia, imperativă este litera legii, dar ea nu obligă decât la respectarea ei și nu la o atitudine anume față de aceasta.

Bibliografie

1. Baltag D. Teoria responsabilității și răspunderii juridice. Chișinău: ULIM, 2008. 304 p.
2. Baltag. D. Unele considerente referitor la responsabilitatea și răspunderea funcționarilor publici. În: Materialele conferinței internaționale științifico-practice: ”Integritatea în serviciul public: repere etice”, Chișinău: Transparency International - Moldova,, 2006. p.221-228.
3. Bantuș A., Părău I. Responsabilitatea și răspunderea: asemănări și deosebiri, interferențe. În: Materialele conferinței internaționale, Chișinău, 2006. p.485-491.
4. Barac L. Răspunderea și sancțiunea juridică. București: Lumina Lex, 1997. 376 p.
5. Cohen-Tanugi Lauren. La metamorphose de la democratie. Paris: PUF, 1989. 197 p.
6. Hegel G. W. F. Fenomenologia spiritului. București, 1995. 472 p.
7. Marinescu C. Gh. Responsabilitatea socială și răspunderea juridică. În: Materialele conferinței științifice internaționale, 2006. p.215-223.
8. Micu V. Răspunderea și respon-

sabilitatea ca fenomen social. În: *Legea și viața*, nr. 6, 2017, p.37-43.

9. Mihai Gh., Motică R. *Fundamentele dreptului*. Vol. I-II. București: All Beck, 2003. 553p.

10. Popa N. *Prelegeri de sociologie juridică*. București: Tipografia Universității *București*, 1989. 300 p.

11. Popescu R. D. *Răspunderea Parlamentului în dreptul constituțional*. București: C. H. Beck, 2011. 480 p.

12. Skinner B. F. *About Behaviorism Mass Market Paperback*. New York: Random House USA Inc., 1976. 296 p.

13. Stiehler G. *Condiții obiective și responsabilitate individuală*. În: *Revista de filosofie*, nr. 2, 1975. p.171-183.

Informație despre autori:

Dumitru BALTAG,
dr. hab., prof. univ., ULIM
e-mail: dumitrubaltag@gmail.com

Mariana ROBEA,
doctorand, ULIM
e-mail: rb_mariana@yahoo.com

Information about the authors:

Dumitru BALTAG,
dr. hab., in Law, University
professor, FIUM
e-mail: dumitrubaltag@gmail.com

Mariana ROBEA,
PhD, student, FIUM
e-mail: rb_mariana@yahoo.com

CZU 347.24

UNELE ASPECTE DE PARTICULARITATE ÎN MATERIA DESFIINȚĂRII CONTRACTULUI DE DONAȚIE

Grigore ARDELEAN,

doctor în drept, lector universitar, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI

REZUMAT

Cu toate că adesea, la formularea cadrului juridic aplicabil constituirii și executării raporturilor contractuale, accentele se pun pe: condiții de validitate, efecte juridice sau impact asupra relațiilor civile, în materia donației, accentele ar trebui să stea, tocmai, pe condițiile și împrejurările în care aceasta urmează să se desființeze. Or, acest din urmă procedeu juridic, constituie unica posibilitate a donatarului de a sancționa pe donatar pentru nesocotirea sau, în anumite cazuri, lezarea, ignorarea drepturilor și a altruismului din care s-a născut actul de gratificare.

Cuvinte-cheie: donație, revocare, rezoluțiune, contract, ingratitude, delict, întreținere, desființare.

SOME ASPECTS OF THE MATTER ABOLITION PARTICULAR DONATION CONTRACT

Grigore ARDELEAN

doctor of law, university lecturer, Academy „Ștefan cel Mare” of the Republic of Moldova

SUMMARY

Although often formulate legal framework applicable to the establishment and execution of contractual relationships, emphasis is placed on: conditions of validity, legal effect or impact over civil relations, as regards the donation, emphasis should stay just on the conditions and circumstances it will be dissolved. However, this latter procedure law, the grantee is only way to punish the donor disregard or, in certain cases, damage ignoring rights and altruism of which was born the act of gratification.

Keywords: donation, revocation, termination, contract, ingratitude, crime, maintenance, decay

Introducere. Fiind un act juridic de mare valoare, încadrat în categoria actelor de liberalitate, contractul de donație, în mod obligatoriu trebuie să beneficieze de o reglementare mult mai complexă și specială, având în vedere că prin încheierea acestuia se materializează voința dispunătorului de a gratifica, astfel spus, a majora patrimoniul unei persoane fără a pretinde o contraprestație cu caracter patrimonial. Pornind de la această constatare, considerăm că relațiile ce se constituie în legătură cu gratificarea, urmează a fi

supravegheate cu mare atenție din partea legiutorului, atât în faza constituirii, iar mai cu seamă în cea a desființării lor. Din aceleași considerente și doctrina se vede îndatorată în a-și oferi sprijinul la consolidarea cadrului juridic adecvat și consecvent care să răspundă tuturor provocărilor, standardelor și solicitărilor din partea celor ce urmează a se angaja în raporturile contractuale acute în discuție.

Metode aplicate și materiale utilizate. Întru atingerea obiectivelor studiului propus, am recurs la utilizarea celor mai importante